

Дзвоник

№ 169

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 14 рік видання, травень, 2021 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 169, 2021 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

ISSN 2501-2630
ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:

Головний редактор: Людмила Дорош

Редактор: Ольга Сенишин

Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк,
Михайло Трайста, Марія Чубіка

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«RCR Print»,
Бухарест, Румунія

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1
București, România.

Наша електронна адреса:

redactia.clopotel@gmail.com

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші, загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * рухливі й дидактичні ігри
- * вироби своїми руками

Дзвоник завжди радо прислухається
до ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!

Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!

Іван ХОМЕНКО

Гарні будуть кавуни

Квітнуть вишні навкруги,
Ллється сонце на луки.
Он на вулицю із хати
Вийшли діти погуляти,
І надумали вони
Посадити кавуни.
В дідуся взяли лопати
Й почали грядки копати.
Тільки Гриць ледачий сів,
Працювати не схотів.
Говорив усім хлоп'ятам:
– Праці буде нам багато,
А як вродять кавуни,
Будуть всі мої вони.
Уставали діти рано,
Працювали всі старанно.
А Рябко дививсь всі дні,
Хто працює, а хто ні.
Угорі пливуть хмарки,
Крешуть в небі блискавки,
Над високими дубами
Скреготить гроза зубами,
Дощик срібні батоги
Опускає на луки,
На дитячу чорну ниву
Полилася ціла злива.
Потім стихли буйні грози,
Сонце втерло хмарам сльози
І пішло в ясній теплі
По зарошеній землі.
Ось з'явилися на ниві,
Як метелики грайливі,
Два листки на стовбурці –
То зійшли там кавунці.
Потім гудину пустили,
Свіжу грядку нею вкрили.
Ну й хороші ж кавуни
Будуть дітям восени!
І Рябко щодня уже
Кавуни ті стереже.
Хто ішов до праці рано,
Тих пускав він до баштану.
А ледачого Грицька –
До баштану не пуска.
Діти кажуть: – Геть іди,
Шоб не взнав ти ще й біди!
Нащо нам ледачий гість? –
Хто не робить, той не їсть.

Андрій МАЛИШКО

Соловейку-солов'ю

Соловейку-солов'ю,
Я приспівочку зів'ю,
Свіжу та барвисту,
З золотого листу,

З того листу, що в долині,
На кленині, на калині,
На березовій корі,
На дубочку угорі.

Листя, листя, не шаста,
Соловейка захисти
Од важкого грому,
Вітру-бурелому.

Од яркої блискавиці,
Щоб не сліпнули очиці,
Од дощу в світанки білі,
Од метілі-заметілі,
Холоднючої зими.

Грицько БОЙКО

Дощик, дощик

Дощик,
Дощик! –
Аж залопотіло.
Ліс і поле,
Все навколо
Дощику зраділо.

Дощик,
Дощик! –
По дорозі стука.
Ми краплини,
Мов перлини,
Ловимо у руки.

Дощик,
Дощик! –

Не дає гуляти.
Ми з ляльками,
З іграшками
Біжимо до хати.

Варвара ГРИНЬКО

Мости

Ой, коли б таку стежку знайти,
Щоб по ній до веселки дійти,
Щоб по райдузі, як по мосту,
Знятись ген аж на ту висоту.

Ой, коли б мені швидше зрости,
Щоб такі будувати мости,
Щоб хлоп'ята й дівчата малі
Йшли на Місяць і знов до Землі.

Микола ВІНГРАНОВСЬКИЙ

Молоденька хмаринка

Молоденька хмаринка
Шука в небі хатинку, –
Та у небі її не знайдеш.
Молоденька хмаринко,
Нема в небі хатинки,
Тож куди ти, хмаринко, підеш?

Зиму де зимувати,
Літо де літувати,
Та і як тоді жить, як на те?
Молоденька хмаринко,
Йди до нас у хатинку,
Під вікном у нас вишня цвіте.

Цвіте зранку кульбаба,
Цвіте жовта троянда,
І жовтеньким курчатка цвітуть.
Будеш їх поливати,
Будеш їх напувати,
А вони тобі спочин дадуть.

Людмила ДОРОШ

Сільські пригоди Ліни

Маленька Ліна дуже любила їздити до бабусі з дідусем у село. Тільки ви не подумайте, що вона була геть маленька, що ви! Мама казала, що вона скоро досягне її плечей, а тато казав, що вона мислить і міркує, як справжня доросла. Та й сама дівчинка зовсім не вважала себе малою, адже вона вже ходить у перший клас!

Розмовляючи зі своїми однокласниками про канікули, які були вже на носі, Ліна почула, що й дехто з них теж поїде в село, до рідних, але діти не були дуже раді цьому, адже там їм було нудно й нецікаво. Ліна не могла собі цього уявити – щоб у селі було нецікаво. «Як таке може бути?» – думала дівчинка, пригадуючи усі свої пригоди й несподіванки, які траплялися з нею в селі. То як вона, граючись, закрила двері курника і їхні кури, не маючи де ночувати, «перебралися» в курник їхньої сусідки, а бабуся з дідусем бігали по всьому селу, шукаючи їх. То як бабуся попросила її викинути вишні з вишнівки на сміття, а вона, бо поспішала гратися із сусідськими дівчатками, викинула їх ззаду корівника і їхня корова Маня поїла все те і так розбрикалася та розмукалася, що їй було чути аж на інший кінець села, а потім упала й заснула мертвим сном аж до вечора. Навіть

ветеринара кликали, щоб той урятував Маню. Хіба то не весело було? Правда, саме тоді їм не було весело, зате потім, сидючи увечері всією родиною за столом і згадуючи все те, усі так сміялися, що аж животи починали боліти.

Вже кілька місяців Ліна не була в селі, тож дуже скучила за всіма. Поцілувавши дідуса й бабусю, вона помчала вітатися з усіма: і з коровою Манею, і з

поросятком Барильцем. Усіх і не запам'ятаєш, бо в бабусі і дідуса жило багато всіляких тварин, постійно з'являлися нові. Для кожного знайшла Ліна час: з усіма погралася, погладдила, обійняла. З декотрими навіть поговорила, та хіба перебалакаєш гуску Галгашу (так прозвала Ліна бабусину найбалакучішу гуску)?

Ось так граючись, Ліна почула якісь дивні звуки, нібито пищення, яке доносилося зі старої бабусиної

печі. Ліна спочатку розгубилася: може, їй почулося? Та жалібний тихенький писк не угавав. Бубуся давно вже не розпалювала цю піч, вона так і стояла з невичищеним попелом із минулого року.

Маленькими несміливими кроками Ліна наблизилася до печі. Ні, їй таки не здалося, не вчудилося – у печі хтось був і жалібно плавав.

– Куцику, Куцику, біжи до мене, – покли-

кала злякана Ліна бабусиного песика, щоб не було так страшно.

Тут і Куцик прибіг, почав дуже сильно гавкати у бік печі. Ліна, зібравши усю свою сміливість, підступила ближче і відсунула заслінку, а там – Боже милий! – купа малих пацюків, мабуть, з десятків!

Ліна як зарепетує, Куцик і собі почав гавкати все сильніше і скалити зуби; і Маня заревіла з хліву, прибігло навіть поросятко Барильце і почало й собі верещати, мов його ріжуть.

За мить прибігла бабуся, а з городу, все ще тримаючи в руці косу, прибіг і дідусь.

– Пацюки, дідусю, там повно пацюків! – кричала злякала Ліна.

– Ой, Боже ж ти мій, та вони ж і в хату вскочять, потім і не виведеш! – захвилювалася вже й бабуся.

Лише дідусь зберігав спокій. Він підійшов до печі, заглянув туди, а потім засунув руку і витягнув маленьке сіре пацюченя:

– Як назвемо, бабусю?

– Кого, пацюченя? – здивовано сплеснула руками бабуся. – Та чи ти здурів на старість, діду? – аж розсердилася.

– Еге ж, пацюченя... А он і пацюкова матір біжить на цей галас, – махнув дід, показуючи на стежку, по якій бігла сусідська кішка Мурка.

Мурка вирішила, що піч буде надійним місцем, щоб привести на світ своїх кошенят. Нещодавно народжені кошенята повзали в печі й повністю пообмазувалися торішнім попелом, тож і дійсно усі були темносірими, схожими на пацюків, за яких і прийняла їх Ліна. Коли ж дівчинка з бабусею покупали кошенят, виявилося, що вони зовсім не сірі: були там і білі, і чорні з рудими плямами. Пізніше вони віддали їх сусідці, а одне з них Ліна залишила для себе. А що, як і дійсно, колись у бабусі заведуться пацюки? Тоді їхній котик усіх їх переловить – запевняла Ліна бабусю й дідуся, умовляючи залишити його у себе.

Ось вам і село, ось вам і нудно. Не знаємо, кому це в селі буває нудно, але точно не Ліні!

Ярослава ШТЕЛЯК

Веснянка

Любі дітоньки, скажіть,
Пошукать допоможіть!
Чи ви знаєте, чи ні,
Що стається навесні?

Потихеньку нам у ліс
Квітень проліски приніс,
Перший дощик і тепло –
Тут вже сонце помогло.

Джміль-товстун цікавим був
Й на вербі пушок роздув.
Сів метелик на кульбабу –
Всіх скликає на забаву.

А як сонце засіяло –
Веселіше в лузі стало.
Квіти голови схилили,
Мух і бджілок запросили
На нектаровий сніданок.
Весно красна, добрий ранок!

Оксана ІВАНЕНКО

Маленьким про великого Тараса

(Продовження з попереднього числа)

II

Поки була жива мати Тараса, все-таки якось перебивались.

Та от умерла мати, ще молодою, від непосильної праці та нужди. Лишились діти бідолашними сиротами. Не знав батько, що й робити з ними. Старша сестра Катруся ще при матері вийшла заміж і переїхала в інше село.

Оженився батько вдруге на вдові з трьома дітьми. Думав, легше буде, жінка і з дітьми, і в господарстві дасть лад. Та де там! Мачуха трапилась люта, не злюбила дітей, особливо Тараса. Тарас не давав своїх молодших сестричок кривдити, завжди за них заступався. Ну, а мачуха, хто що не нашкодить з її дітей – все на Тараса зверне і Тараса покарає.

Тільки й було радості, коли якось одним літом батько пішов з чумаками і взяв Тараса з собою. А чумаками звались люди, які ходили з України аж у Крим по сіль та рибу. Не було тоді поїздів. Їхали чумаки возами, в які запрягали дужих, спокійних волів. Воли йшли поволі, і чумаки, власне, не на возах їхали, а йшли коло них поряд довгим шляхом, степами, полями, понад ріками, озерами аж до Чорного моря.

От і Тарас вирушив з батьком у таку «чумачку» – подорож з чумаками. І багато-багато побачив по дорозі.

Побачив він і могутній Дніпро з мальовничими берегами, високі давні могили в широких степах, де трава, вища за людину,

гойдалась од вітру, немов хвилі у морі, а угорі у блакитному небі літали орли.

Минали чумаки зелені гаї, села і міста, і різні люди стрічались їм. То сліпий кобзар сидів, грав на кобзі і співав старовинні пісні-думи, то стрічали вони рекрутів-хлопців, яких забрали в солдати. За ними йшли матері, жінки, плакали, прощались, наче на все життя. Та воно майже так і було, бо в ті

часи в солдатах служили двадцять п'ять років.

Бачив Тарас, що скрізь тяжко працюють люди, як і в їхньому селі. Стрічались їм пани в розкішних каретах, на баских годованих конях. Замислювався малий Тарас так само, як удома: чому скрізь одні працюють, поневіряються, а інші

тільки гуляють, панують та розкошують?

Та під час подорожі дуже радів Тарас, що йде з батьком, з чумаками, так багато бачить навколо, стільки цікавого чує, а головне, ніхто на нього не гримас, не лає так, як мачуха.

Обіцяв батько і другого року взяти Тараса з собою, коли пан його самого з чумаками пошле.

Та не довелось, бо, як писав Тарас потім, –

...Батько, плачучи з дітьми

(А ми малі були і голі),

Не витерпів лихої долі,

Умер на панищині! А ми

Розлізлися межі людьми,

Мов мишенята. Я до школи

Носити воду школярам...

(Далі буде)

«Чумаки»,
художник Олександр Непоменко

Тематична картка «СВІТ РІДНОГО»

1. Відгадайте та запам'ятайте:

Зійшли сніги, шумить вода,
Земля вже квіти викида,
Бує травка молода,
Все мертве оживає.
Коли, діти, це буває?

Швидко втому проганяйте.
П'ять! Шість! Засміялись,
Кілька разів понахилялись,
Сім! Вісім! Час настав
Повернутися до справ.

2. Назвіть весняні квіти та розмалуйте їх відповідними кольорами:

Довідка: підсніжник, проліски, нарциси, тюльпани.

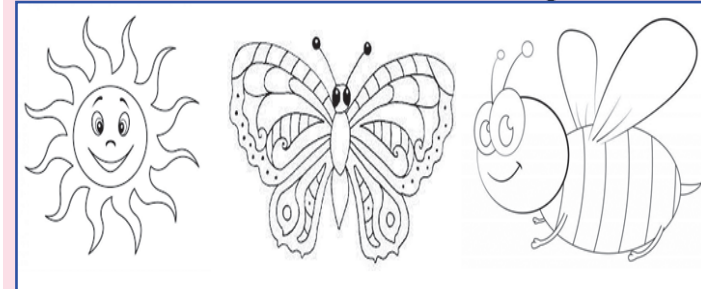

6. Знайдіть пропущені букви та назвіть птахів, які повертаються з вирію. Розмалуйте їх.

Л...ст...вка Л...л...ка

3. Пригадайте кольори та розмалуйте подані малюнки відповідними кольорами.

4. Придумайте цікаві заголовки для поданих малюнків.

5. Фізхвилинка.

Раз! Два! Час
вставати –
Будемо
відпочивати.
Три! Чотири!
Пригадайте,

7. Конкурс «Я вмію». Розмалуйте королеву Весну та запишіть слова, якими можна описати її. Переможцем стане той, хто напише якнайбільше слів. Успіхів!

Підготувала Анка Майданюк Штюбіану

Роман ЗАВАДОВИЧ

Пригоди гномика Ромтомтомика

(Продовження з попереднього числа)

Білосніжки

До хатини Ромтомтомів
Загостив мамунин брат
І в дарунку дав малому
Пару див-рукавичат.

Славні це рукавичката,
Теплі і м'які, що ну! –
Гномик цмок і дядька й тата
Та й мерщій у ліс шугнув.

Вітер котить шум горою,
Спить діброва у снігу,
І берізка під вагою
Ізгнулася в дугу.

Коло дуба на узліссі
Сірий зайчик дибки став.
«Зайку, друже, подивися,
Що від дядька я дістав!»

«Гарні! – зайчик став
хвалити. –
Та, хлопчино, май позір!
Бачиш, он з санками діти
Йдуть у наш сніжистий бір»,

«Хто вони такі?» – «Я знаю,
Білосніжками їх звать –
У хатинці коло гаю
Із бабунею живуть».

Зайчик смик у нетрі швидко –
Ромтомтомик же малий,
Щоб його не стало видко,
Виліз на дубка якстій.

«Гу - гу - гу», – гуде вітрище
(Бач, розсердився губай!),

Між дубами грізно свище,
Гнівню трубить на весь гай.

Лютої пори такої
З-між засніжених дубів
Надійшло дівчаток двоє –
Невеличенькі обі.

Зупинились, назбирали
Трохи хмизу з-під беріз,
В'язку на санки поклали
І везуть крізь білий ліс.

Деревіють в стужі пальці,
А мороз гризе, мов псюк –
Каже Вірочка Наталці:
«Ой, не чую, сестро, рук...»

«А мені, – Наталка каже, –
Леденіє голова,
Вітер холодом аж пражить,
Та й шапчина не нова...»

Як почув душок, то скинув
Тим дівчаткам з дуба вниз
Рукавички і шапчину
Просто на санки, на хмиз.

Рукавички ж і шапчина,
Хоч маціцькі були,
Як летіли, в ту хвилину
Все росли, росли й росли.

І такі великі стали,
Що дівчата в ту ж мить

Надягли їх, хоч не знали,
Що вгорі душок сидить.

Тільки но пішли дівчатка,
Скік душок із дуба в сніг
І без рукавиць, без шапки
Навпростець додому біг.

А за ним Мороз погнався,
Все за вушка щип і смик:
«А, братухо! Що, піймався?
Заморожу на патик».

Вітер збоку забігає,
Дує, мов ковальський міх –
Ромтомтомик не зважає,
Засміявся і побіг.

Хоч біліти стали вуха,
Посинів маціцький ніс,
Не побачить Завірюха
Ні Мороз душкових сліз.

А як з чубом, повним снігу
Він забіг до хатки знов,
Кулачка зложивши в «фігу»,
Показав їм у вікно.

Прощання

Отакі то мав пригоди
Ромтомтомик-молодець!
Правда? Гарний світ
пригоди,
Тільки... книжечці кінець.

Любі друзі, час додому!
Добродушку, прощай!
Може ще колись до гномів
Ми навідаємся в гай.

КІНЕЦЬ

●●● Славетні українці ●●●

Софія Окуневська-Морачевська

Крокуючи до здійснення юнацької мрії, Софія Окуневська-Морачевська декілька разів переступила поріг дозволеного жінкам в Австро-Угорській імперії того часу. Вона була талановитою, вольовою та ерудованою людиною, з поетичною натурою і гострим розумом, якою захоплювалися І. Франко, В. Стефаник, О. Кобилянська та інші.

Народилася Софія 12 травня 1865 року в селі Довжанка неподалік Тернополя. Мати померла, коли дівчинці було 5 років. Батько у вже досить дорослому віці зрікся сану священника та вступив на медичний факультет Віденського університету. По його закінченню він дістав посаду лікаря у містечку Кимпулунг на Південній Буковині (тепер Румунія). Там його 16-річна дочка знайшла собі довічну подругу – 18-річну Ольгу Кобилянську.

Софія мріяла, як і батько, стати лікарем, а тому у 19 років несподівано для родини подалася на курс Львівської академічної гімназії. Через рік вона склала іспити на атестат зрілості. Це стало неабиякою сенсацією у Галичині – одна з 13-ти дівчат на всю Австро-Угорську імперію і єдина в Королівстві Галичини дівчина, що отримала гімназійний атестат. Тоді лише 40 українок взагалі мали середню освіту. А вища освіта жінкам в Австро-Угорській імперії тоді була заборонена.

Софія Окуневська протягом 2 років намагалася отримати дозвіл на навчання в університеті та безрезультатно. Тому в 1887 році, у 22 роки, вона поступила на медичний факультет Цюрихського університету, Швейцарія, який успішно закінчила. У 1894 р. Софія Окуневська-Морачевська на медичному факультеті Львівського університету здала необхідні іспити і стала доктором медицини. А 1900 року, після довгих і неприємних формальних процедур, відбулося визнання її швейцарської освіти в Австро-Угорщині. Ні одна жінка в Габсбурзькій імперії на той час не досягала такого рівня освіти. Вона стала

першою українкою з вищою освітою та першою випускницею університету у цілій Австро-Угорщині, першою лікаркою та докторанткою з медицини на наших територіях.

Після багаторічних пошуків місця роботи і клопотань Софії дозволили практикувати у добродійній приватній «Народній лічниці» для бідних у Львові. З-поміж різних відділень вона одразу обрала гінекологію і фактично у

1903 році стала першою гінекологинею в Галичині. Вона лікувала онкологічні захворювання променевою терапією, уперше в Західній Україні започаткувала курси сестер милосердя та акушерок, працювала над словником української медичної термінології, була членом Наукового товариства імені Шевченка та Лікарської комісії. А за співчуття до чужого болю та безкорисливу працю хворі називали її святою Софією.

Під час першої світової війни Софія Окуневська покинула свою роботу і пішла лікувати українців в австрійські табори. І вже по закінченню війни нарешті відкрила свою власну лікарську практику у Львові. Окуневська-Морачевська дуже вірила травам, навіть викладала основи траволікування всім бажаючим. Часто повторювала: «У Німеччині та Швейцарії таких спеціалістів багато, і з них там не сміються, а поважають більш, ніж доктора, який лікує хімікаліями».

Урятувавши тисячі життів, Софія Окуневська померла 24 лютого 1926 року, на 61-ому році життя, від гнійного апендициту, бо поруч не було нікого, хто б міг допомогти. Похована на Личаківському кладовищі у Львові.

30 червня 1997 року Чернівецька обласна державна адміністрація заснувала щорічну обласну премію ім. Софії Окуневської – знак визнання її заслуг та пошани від нащадків.

Румунські класики - дітям

Йоан СЛАВІЧ

Два брати

Були колись два брати, які жили у свого батька у мирі й злагоді. Старший орав землю, а менший – вівчарив.

Коли батько помер, господарем у хаті залишився старший, а молодший працював у полях та лугах, у всьому слухаючись свого брата, і навідувався додому дуже рідко. Старший не працював, а проводив час, бенкетуючи з друзями та утримуючи гарних коней, а ще мисливських собак та соколів, як пан.

Незважаючи на це, вони все більше багатіли. Старший брат одружився, тоді як молодший брат і далі залишився парубком і лише на великі свята приходив додому.

Одного разу, приїхавши на свято в село, його перестріли кілька заздрисних селян, які хотіли посіяти між братами розбрат.

– Хіба ти не син свого батька? – запитали вони його.

– Чому ж ні? – відповів той.

– Гаразд, – сказали вони, – якщо це так, то чому ти цілими днями виснажуєшся з вівцями та працюєш на полі – і в дощ, і в заметіль, і в спеку чи задуху? Працюєш, як ніхто інший, а тим часом твій старший брат ніжитья, як пан. У нього є все: вдосталь одягу, їжі та напоїв, його цінують і шанують, а ти ніби його слуга. А скажи-но йому, нехай він робить те, що робиш ти, а ти залишишся вдома, ось і побачиш, наскільки він тобі брат.

Менший брат нічого не відповів, але їхні слова впилися йому в серце.

Він пішов додому і переночував під одним дахом з братом.

– Як тобі спалося, братику, цієї ночі? – запитав його той наступного ранку.

– Я не зміг стулити очей, дорогий брате, – відповів менший брат.

– Чому?

– Поміркуй сам – відповів той знову. – Минуло стільки років, як помер батько, а я день

і ніч живу далеко від дому. Лише раз у рік навідуюсь сюди; не маю зв'язків із жодною людиною; не маю ні друзів, ні ворогів. Прийде час і мені одружитися, як тобі, заснувати свій дім. Як мені піклуватися про своє господарство, якщо я нікого не знаю і не розуміюся на домашніх справах?! Ось про що я думав і не міг заснути цілу ніч, і нарешті вирішив попросити тебе змінити порядок у господарюванні. Дозволь мені кілька років побути вдома, а ти попрацюй там, де працював я до тепер.

Старший брат закипів від люті, але не показав цього.

– Добре, братику! – згодився він. – Залишайся тепер ти вдома, а я буду працювати замість тебе. Тільки прошу тебе, дозволь мені сьогодні поїхати на полювання, а потім пообідаємо разом; а від завтра поміняємося місцями.

Потім він пішов до стайні, осідлав коня і покликав свою дружину.

– Слухай-но, жінко, – сказав стримуючи свій гнів. – Зараз я вирушаю на полювання, а брата запросив пообідати разом, коли повернуся додому. Знай, що я не приїду. Ти заріж ягня і засмаж його, і в те м'ясо поклади отруту. Потім накрій на стіл і запроси мого брата поїсти. І запам'ятай! Коли я повернуся додому і не почую, як ти оплакуєш мерця, не вирвешся живою з моїх рук.

Сказавши це, він осідлав коня й вирушив на полювання зі своїми мисливськими собаками та соколами. Його дружина остовпіла. Вона любила свого чоловіка і хотіла жити з ним у злагоді. Але її жіноча душа не могла дозволити отруїти свого дівера. Треба було вибирати: або вона отруїть його, або сама не мине смерті. Вона багато міркувала й роздумувала: якщо зможе врятуватися – добре, а ні – то краще помре, ніж отруїть чоловікового брата.

(Далі буде)

Переклад з рум. – Міхаела Гербіл та Людмила Дорош

Дитяча енциклопедія

Весна – пора дощів, тож з'являється багато грибів. Яких тільки чудернацьких грибів не буває! У світі налічують від 1,5 до 5 мільйонів видів грибів. Але які ж з них найкрасивіші? Давай розберемося в цьому разом!

Хряц-молочник блакитний

Цей таємничий гриб синього кольору росте у хвойних і листяних лісах Північної та Центральної Америки, а також Східної Азії. Гриб їстівний, тож його запросто можна придбати на сільських ринках Мексики, Гватемали та Китаю. Якщо ти ненароком зламаєш його, з гриба виділятиметься блакитне молочко.

Родотус

Рідкісний гриб, занесений до Червоної книги. Зазвичай «оселяється» на гнилих деревах, пнях, чи колодах. Збирають його в деяких регіонах Північної Америки, Африки, Європи та Азії. Дозрілі гриби мають яскраво-рожевий колір.

Зуб диявола

Густі червоні краплі на білій шапочці мимоволі викликають цікавість своєю схожістю на кровотокий зуб. Червоний сік виділяється вночі через надлишок вологи, що накопичується в підземній частині гриба. куштувати цей гриб не варто. Він не отруйний,

але гіркий та гострий на смак, отже, неїстівний. Є цілком вірогідна теорія про те, що червоні виділення – доволі в'язкі та яскраві, приваблюють комах. Прилипнувши до шапочки, літуні гинуть і правлять за харчі для грибного хижака.

Відьмине яйце або Веселка

Виявляється, це справді їстівні і дуже цілющі гриби *Phallus impudicus*! Вони є близькими родичами широко відомих дощовиків і з давніх-давен вживаються в їжу. Але головна їхня особливість – легендарні цілющі властивості. У старовину знахарі з допомогою цих грибів лікували, і доволі успішно, багато недуг.

Люмінесцентний гриб

Ні, ці неонові гриби *Chlorophos Mucena* не з фільму. Їх дивовижним сяйвом можна насолодитися, поїхавши в Японію або Бразилію. Саме там у сезон дощів з'являються на світ Божий ці люмінесцентні чуда. Проте наука не повідомляє, їстівні вони чи отруйні.

Сморчок конічний

Цей незвичайний їстівний гриб з шапочкою, що нагадує бджолині соти, дуже цінують у французькій кухні. Завдяки своєму приємному смаку та аромату сморчок конічний став напрочуд популярним серед грибників та гурманів.

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Неймовірні пригоди Панаса Гусопаса

частина III

16. Як Панас Гусопас до Шарканя служити найнявся

Рушив Панас Гусопас у дорогу. Іде собі, то посвистуючи, то пісеньку мугикаючи. Почав веселеньку, яку навчився від угорця Міклоша:

*Як ішов я з Дебречина додому,
Перейшла ми чорна кура дорогу,
Іди, іди, чорна кура, додому!
Не заважсай, не заважсай
По дорозі нікому.*

За веселою – сумну, яку чув, будучи ще малою дитиною, як її співали старенькі дідусі:

*Звідси гора, звідти друга,
На долині ровінь,
Йду-са, мамко утопити,
Коби прийшла повінь.*

А далі сідає щось перекусити, бо ади – вже сонце високо на небі, а він ще ні рісочки у роті не мав. На скатертині появляється скромний обідець і навіть чашечка паруючої турецької кави – звичка, з якою повернувся з банкетів генерала Диявола Бісвізена.

Попоївши добре, простягнувся під березовим кущем, щоб сало зав'язати. Але хіба кліяті комарі дадуть тобі спокою: «Бз-з-з!.. Ці-і-у-у-у!», і знову «Бз-з-з!.. Ці-і-у-у-у!», і все так докучають то біля вуха, то попід носом, а до того ще й кусають.

– А бодай вас! Дивись, як не дають заснути бодай на хвилиночку, – розсердився Панас, аж крикнув.

А в той час побіля березового кущика, під яким Панас Гусопас воював з комарами, проходив триголовий змії Балаур і почув, як той лупить комарів:

– Н-а-а-аг! Трісь! Лусь! Бух! Тр-р-римай! Ось так! О, зараз трьох позбавив душі! О, та

я тут цілу громаду повбивав!

Підкрався Балаур до куща і як побачив Панаса, такого страшного, з обличчям в крові, то й утік додому і повідомив своїх братів: шестиглового змія Змея, дев'ятиголового змія Шарканя та їхнього батька дванадцятиголового змія Драгона, що в лісі якась дивна істота, яка одним ударом нищить три душі.

– Ой, батечку, ой, братики!.. Воно таке страшне, і тільки з однією головою. Усе в крові та розмахується руками і «Н-а-а-аг! Трісь! Лусь! Бух! Тр-р-римай! Ось так! О, зараз трьох позбавив душі! О, та я їх цілу громаду повбивав!». Ой-йо-йой, я вже думав, що мені кінець.

– Ой, горенько, ой, лишенько, – почала голосити Драгониха.

– Горе нашим душам, – перелякалась змійка-Лійка, дочка Драгона.

– От бабство! Ні два, ні три, а вже розплакались. Годі! Подумаємо, обміркуємо і якось обминемо лихо!

– Треба готуватись до війни! – почував чуба Балаур.

– Готуймо шаблі, гострі мечі... – погодився середній змії Змеу.

– Мені досить булави, як нею бебехну – то в землю ворога зажену! – похвалився перед братами старший змії Шаркань.

– Ну, ну! І ви вже розкудкудакались, як квочки, – мечі, шаблі, булави... А про мир ви не чували, га?!

– З отим страховиськом, яке одним ударом три душі убиває? – аж підстрибнув менший із братів.

– Не вірю, що з таким можна мирним шляхом, – додавив Змеу.

– Я теж не вірю. Не миритися прибуло воно в наші краї!

– Воно так, не треба довірятись, але спробувати можна, – сказав їхній батько і наказав

Драгониці дати йому білу скатертину, яку прив'язав до довгої жердини, і так вирушив зі своїми синами на перемиріння з отим чудовиськом, яке прибуло по їхні душі.

– Го-го-го!.. – крикнула зміїня, аж земля задрожала.

А Панас, нібито їх не чує, чухає спину, покусану комарами, та пісеньку заводить:

*Як ішов я з Дебречина до Хусту,
Знайшов лем я вишиваную хустку,
Ой, чи мила, чи не мила її шила,
Лем би, лем би вона
Вишиваною була.*

– Ге-ге-ге-е! – крикнули ще сильніше змії.

А Панас нібито й не чує їх, а перевзувається.

– Доброго дня! Ласкаво просимо! – промовив Драгон, коли наблизився до Панаса.

– А ви хто такі, що людям спокою не даєте?! – крикнув на нього Панас.

– Ми?! – здивувався Драгон.

– Та ви, ви! Хіба ще бачите тут когось іншого?! – ще сильніше закричав Панас, готовий кинути перо під ноги і втекти якомога далі від багатоголових... бо, правду говорячи, парубок, хоча й хоробрий, але перед такими страховиськами...

– Та воно, правда, тут нема нікого, окрім нас, але ти не сердься на нас, витязе, бач, ми до тебе з миром йдемо, і вибач, що не встигли представитись. Мене звати Драгон, а це мої сини: старший – Шаркань, середній – Змеу, і менший – Балаур. А тебе як звати, богатиру? – лагідно запитав Драгон.

– А мене звати Панас Гусар!

Не докумекались змії, що воно таке гусар, але поклонились низенько, а змії-батько трохи не луснув себе по-одній з дванадцяти голов.

«Та це ж той самий Панас, про якого говорив мені генерал Диявол Бісвізен і попросив знищити. Ну і знищиш такого – дивись, весь у крові, а де ж його жертви – душі, яких він знищив? Мабуть, з'їв їх! Е, з таким по доброму, якщо не вийде, то по лихому і не пробуй».

– Ну, і куди ти мандруєш, чи у довгу дорогу зібрався, чи у коротку? Може б ти до нас зайшов, відпочив трішки...

– Я шукаю добру службу, а до вас загостити не маю часу, бо дорога далека, а добрі служби не валяються по ній.

– А може б ти найнявся до нас? Ліпшої служби і не знайдеш! – запевнив його Драгон.

А сам вже й думає, як зв'язати Панаса і віддати його панові генералу Бісвізену, знається, за добру винагороду!

– А що мені у вас треба буде робити? – запитав Панас.

– Та нічого такого, що не можна зробити, ади води з криниці принести, дров з лісу, і таке інше, самі дрібнички.

– А скільки ви дасте мені за тиждень праці?

– Золотого червонця!

– Он як! Шукай собі іншого, бо я без п'яти червінців не наймаюсь, – посміхнувся Панас, надіючись, що після такої ціни змії дадуть йому спокій.

– Ну, якщо п'ять – то хай буде п'ять, – погодився Драгон.

Панас глянув на Драгона зі здивуванням, бо, правду кажучи, не надіявся на такий зарібок, а Драгонові сини теж зі здивуванням поглянули на свого батька, бо де таке страхіття приймати в їх зміїний дім? Ще, може, їхня мати або сеструня Лійка-змійка переполохаються, і потім ходи, аби їх відшпигували. А ходити немає до кого, бо всі чаклунки у православних християнів похрестилися, наче здуріли.

– Ну, тоді ходімо! – вирішив Драгон.

– Рушайте, я за вами, – погодився Панас і почав собі пісеньку мугикати:

*Як ішов я з Бардейова додому,
Про той вечір не розкажу нікому.
Так моя мила притискала до себе – ой!
Чи любиш мя, чи не любиш,
Бо я млію без тебе!*

«Ану диви, ще й співає. Ну-ну, почекай, буде тобі спів!», – посміхнувся хитро Драгон.

– А навіщо його, батько?.. – запитав Балаур, дивлячись зі страхом на своїх старших братів.

– Та ще й за п'ять золотих! – з докором сказав Змеу. – Та це ж великі гроші, інші за рік стільки не зароблять.

– Наш батько знає, що робить, – відрубав їм Шаркань.

Старий Драгон, зрозумівши їхнє переживання, підморгнув синам, щоб заспокоїлись. Мовляв, не переживайте, все буде добре. Не дамо ми йому золотих червінців, а отримаємо самі їх, і не мало.

А Панас мугикає і гадку гадає: «Треба бути уважнішим з оцією зміїнею, бо хоча й виглядають порядними, але хто його знає...»

(Далі буде)

••• Вивчаємо англійську •••

1. Прочитай віршик. Як ти вважаєш, про що йдеться в ньому? Переклади на українську мову.

Days filled with sunshine and clear skies
Days filled with playtime and merriment
Hope you enjoy these carefree days

2. Лабіринт «Веселка». Відшукай шлях до горицка із золотом. Що би ти зробив із ним, якби і справді знайшов? Поміркуй. →

3. Пошук слів.

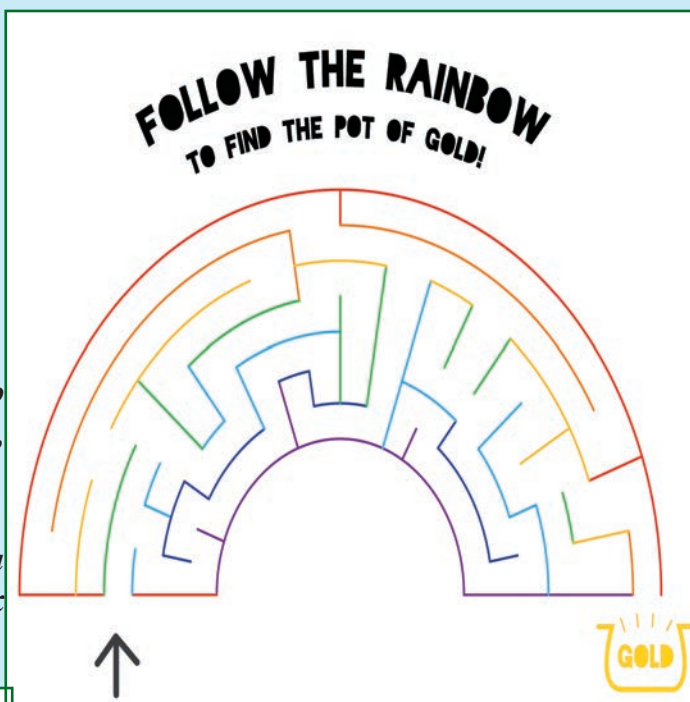
Прочитай 8 слів, пов'язаних із Міжнародним Днем Дітей. Чи ти знаєш значення всіх цих слів? Спробуй відшукати їх усі.

F	S	Q	T	O	G	T	U	H	O
C	Y	D	R	N	N	D	O	G	T
O	J	H	U	G	I	V	K	G	C
M	R	B	T	O	H	O	S	S	E
M	T	P	H	L	C	J	O	T	P
A	R	D	F	A	A	F	H	R	S
N	U	N	U	G	E	E	A	O	E
D	S	I	L	I	T	F	H	N	R
S	T	K	J	C	H	Q	Y	G	X
K	M	O	D	S	I	W	N	H	B

STRONG	HEALTHY	RESPECT	WISDOM
TRUST	TEACHING	TRUTHFUL	KIND

4. Лист «Я – дитина».

Напиши про себе. Почни зі свого імені, додай інформацію про свої хобі або що ти любиш

взагалі. З допомогою цих листів можна провести й цікаву гру: зберіть у класі всі листи докупи (ім'я зітріть або замалюйте). По черзі витягуйте та зачитуйте уголос листи, намагаючись вгадати його автора.

CHILDREN'S DAY

I AM _____. I AM A CHILD, I LIKE ...

Підготувала Ірина Савіна

? Відгадай ?

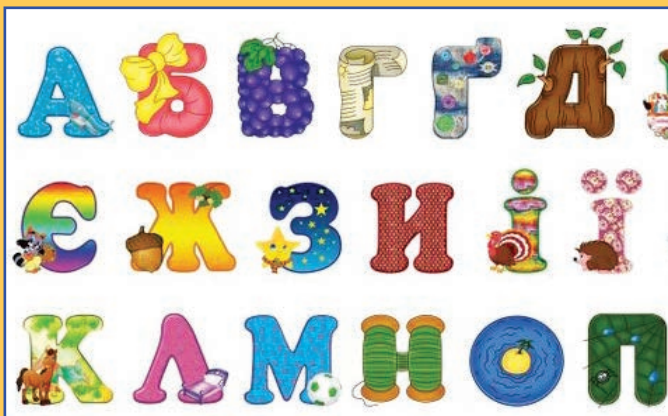

Поставали всі у стрічку
Наші 33 сестрички.
Та сестрички ці, одначе,
Відрізняються добряче.
(Літвєфлє ирєтїл)

П'ятим в році він приходить,
Із лепехою заходить.
У весни – останній він,
Далі – літа чути дзвін!

(Травєць)

Задзвеніли струмки,
Прилетіли граки.
У вулик бджола
Перший мед принесла.
Хто скаже, хто знає,
Коли це буває?

(Навесні)

Його пожива – це листочки,
Домівка – деревце чи кущ.
З'являється щотравня точно
Поважний, симпатичний...

(Плєдх)

Зроби своїми руками

Кораблики

Літо – найкраща пора, аби розповісти малюку про славетного мореплавця Фернана Магеллана та виготовити зменшену «копію» його корабля. А океан юному мандрівникові замінить прозора посудина з водою та блакитним барвником.

Щоб виготовити кораблик своїми руками, тобі знадобляться:

- * винні корки,
- * гумки для грошей,
- * зубочистка,
- * відрізок блискучого паперу для вітрил.

Хід роботи.

Усе дуже просто: просто зв'яжи три

винні корки гумками по боках. Посередині плоту встав зубочистку. Натягни вітрило із декоративного паперу або міцної тканини. Корабель готовий!

А тепер наповни посудину мушлями, піском, іграшковими рибками та вирушай у захоплюючу морську подорож!

Джерело: <https://pustunchik.ua>

Дружать діти на землі

Жваво

Слова В. Вікторова, музика Д. Львова-Компанійця

В ко - ло всі, в ко - ло всі, му - зи - ка гу - ка.

Той, хто брат, той, хто друг, - ось то - бі ру - ка.

Дру - жать квіт - ка і бджо - ла, і ме - те - лик,

і тра - ва, дру - жать рі - ки і лі - си,

дру - жать в хо - рі го - ло - си!

Дружать квітка і бджола,
І метелик, і трава,
Дружать ріки і ліси,
Дружать в хорі голоси!

Приспів:

В коло всі, в коло всі!
Музика гука.
Той, хто брат, той, хто
друг, -
Ось тобі рука!

Дружать птахи в вишині,
Дружать риби в глибині,

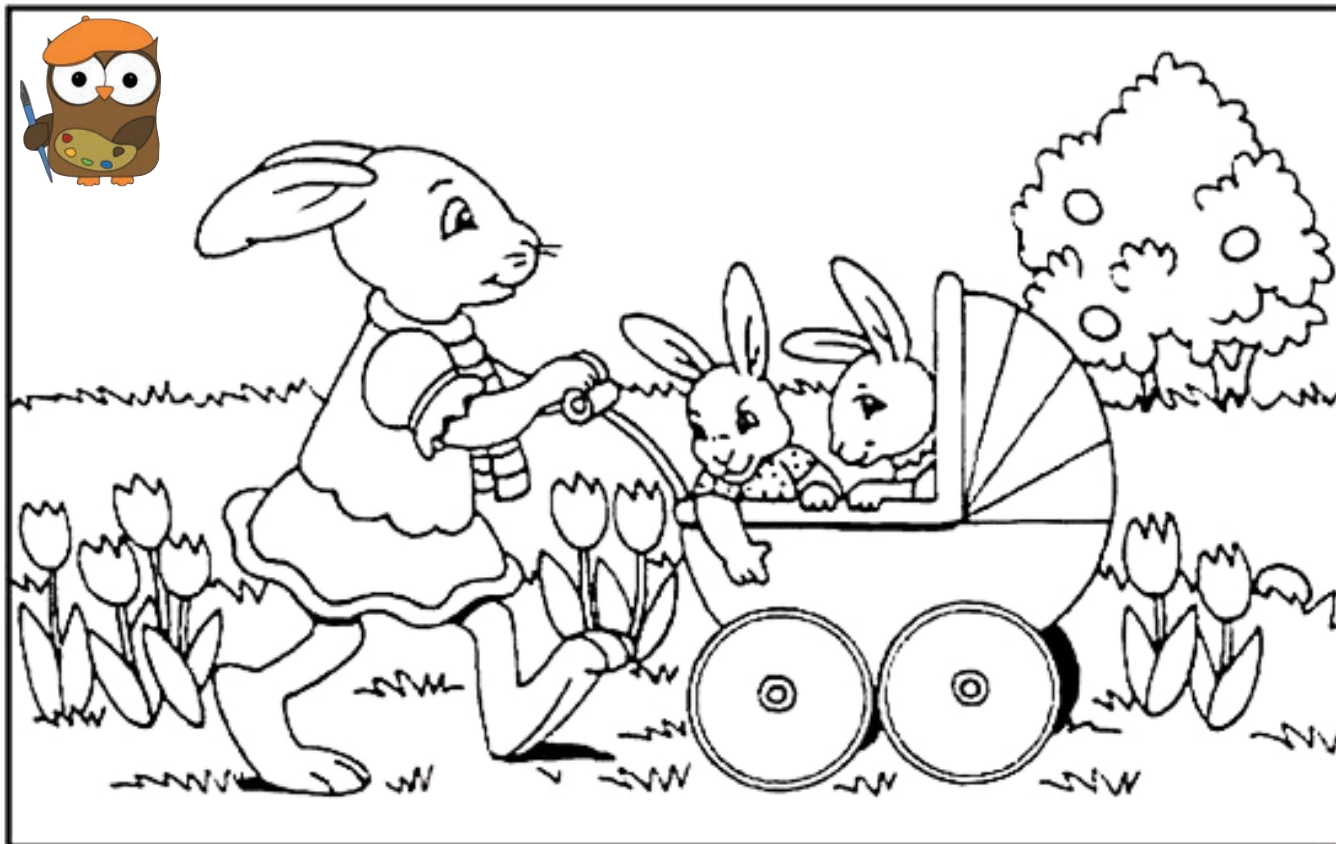

Дружить з небом синь морів,
Дружать люди всіх країв!

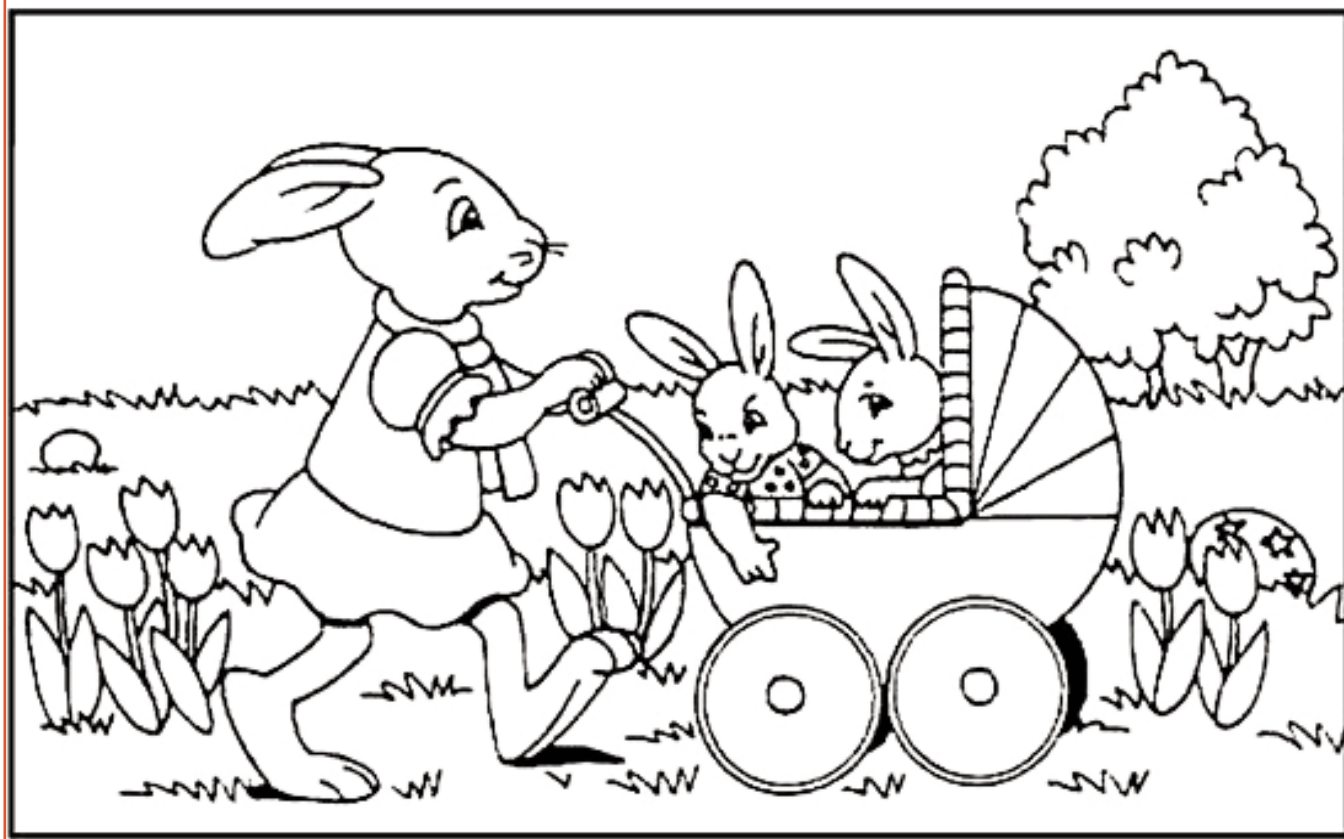
Приспів.

Дружать сонце і
хмарки,
Дружать місяць і зірки,
Дружать в морі
кораблі,
Дружать діти на землі!

Приспів.

Розмалюй малюнки. Знайди між ними відмінності.

Свято Миколи весняного

У році є два великих свята, присвячених святому Миколаю Чудотворцю: взимку – 19 грудня і навесні – 22 травня. У народі навіть кажуть: «два Миколи у нас – один із травною, інший – із зимою». Обидва свята завжди вшановували з особливою прихильністю, бо вважали святого Миколая одним із найшанованіших святих. Вважається, що Святий Миколай міг зціляти сліпих і глухих, допомагав бідним, відвертав від них усілякі нещастя і взагалі прославився багатьма дивами.

Його вважають покровителем дітей, купців, моряків та всіх, хто в дорозі. У край безвихідних ситуаціях в першу чергу просили допомоги у нього, бо беззастережно вірили в його силу. У кожній родині тримали ікону Миколая Чудотворця, яка захищала дім та людей у ньому від нещастя та хвороб.

Святкування у травні називають днем Миколи весняного або Миколи літнього, Миколи теплого, Миколи травневого або просто – Миколин день. Отож, рано-вранці у Миколин день треба вмитися першою росю і тоді протягом року будеш здоровим. Потім наші предки одягали святковий одяг та йшли до церкви. Там просили святого про благополуччя або здоров'я, про заступництво та порятунок від усіляких бід. В день шанування чудотворця велось молити про зцілення, про підтримку, про заступництво для дітей та захист під час подорожей. Крім того, за традицією в цей день незаміжні дівчата просять, щоб Микола послав їм хорошого і щедрого чоловіка. До Миколая, до речі, звертаються і діти – він їх слухає, наглядає за ними з неба і може надати потрібну допомогу у разі потреби.

У це свято також велось молитись за добрий урожай і велике поголів'я худоби. Оскільки святий Микола шанувався як покровитель родючості, до його свята були приурочені так звані «ходіння в жито» – ритуальні обходи полів та огляд посівів. Селяни вважали, що напередодні сам Миколай обходить поля і допомагає жити рости. Так само цей день вважається гарним початком для роботи у

полі та випасу худоби. За народною традицією, на Миколу Чудотворця можна починати стригти овець, сіяти гречку, а також слід уперше виводити коней у поле. Із цієї нагоди священики читали молитви, відправляли службу Божу, кропили коней свяченою водою, щоб від нечистої сили захистити. А для того, щоб коня не мучили нечисті, вершник скавав на ньому верхи в полі.

Цього дня, хоч і святкового, дозволяється будь-яка фізична праця, прийнято займатися генеральним прибиранням та наведенням чистоти в будинку. Радити саме 22 травня віддавати всі борги. Але не можна брати в руки ножиці – ні стригтись, ні займатись рукоділлям (шиттям і в'язанням). Крім того, заборонялося вдаватися до смутку, згадувати важке минуле. Недоречно у це свято віддаватися буйному розгулу. Неприйнятні танці до упаду, сильне алкогольне сп'яніння та гучні співи. Також не вітається з'ясування особистих стосун-

ків і тим паче сварки, скандали та бійки. Лаятися в день Миколи – значить накликати на себе невдачі. Не можна також робити лихих справ та думати про свою вигоду. Більше того, вважалося обов'язковим нагодувати малозабезпечених і нужденних. Для цього в день літнього Миколая влаштовували ритуальні обіди на його честь. Небажано цього дня ні в чому відмовляти дітям. Микола Угодник є їхнім покровителем, тому всім дітям потрібно зробити хоча б якісь невеличкі подарунки. Але найпоширенішою є заборона у свято Миколая відмовляти в допомозі. Інакше, вважали наші предки, на 7 років у будинку оселиться бідність і злидні.

Оскільки Святий Миколай допомагав немовлятам та знедоленим, то цей день варто присвятити допомозі ближнім: провідати самотніх та немічних, допомогти грішми чи їжею хворим та безхатченкам, займатись доброчинністю для дитячих притулків та лікарень. Напевне земля би стала райським куточком, якби ми всі послушалися цих порад і хоча б раз на рік втілили їх у життя.

Підготувала Ольга Сенишин

Пишаємося нашими дітьми!

**Давид Мирослав Петрецький, 3 роки,
м. Сівету Мармаціей, Мараморощина**

**Марія Дениса Вішован, 17 років,
с. Поляни, Мараморощина**

**Церковна процесія,
с. Поляни, Мараморощина**